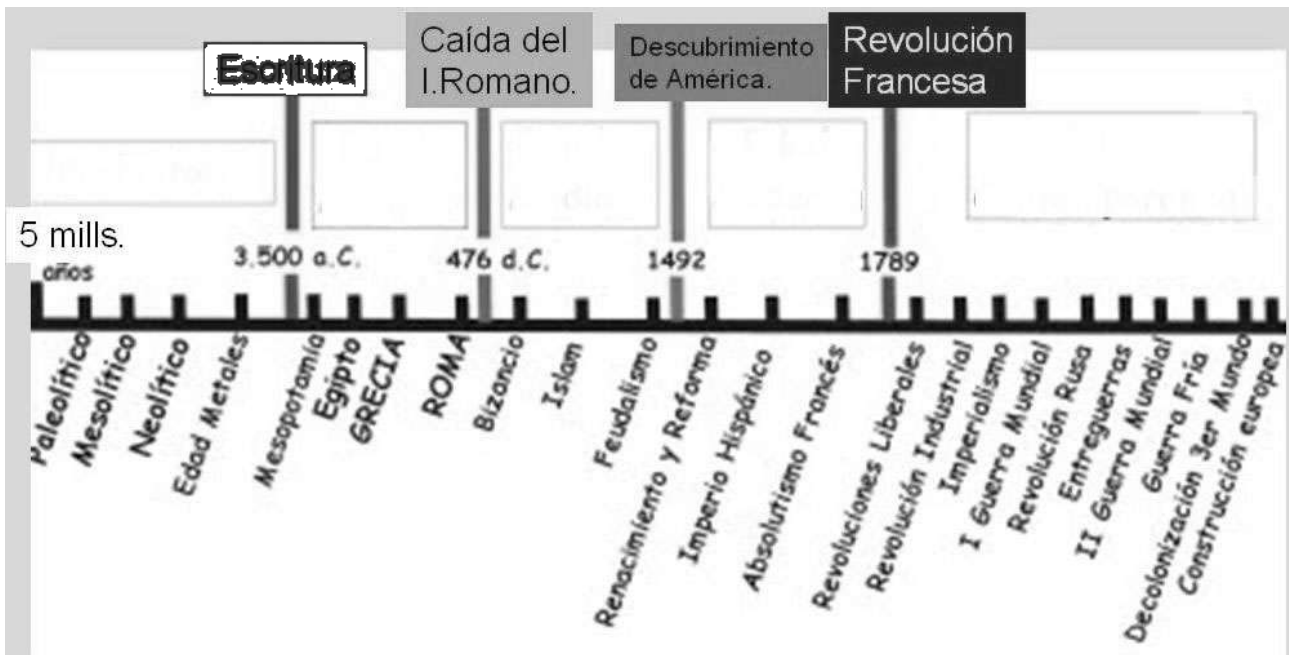

L' EUROPA FEUDAL

Els primers segles de l'Europa medieval

L'Edat Mitjana es divideix en dos períodes: l'Alta Edat Mitjana, del segle V al segle XII, i la Baixa Edat Mitjana, del segle XIII al segle XV.

0.- Escribe a l'eix cronològic les diferents etapes de la història : EDAT ANTIGA – EDAT MODERNA – EDAT MITJANA – EDAT CONTEMPORÀNEA - PREHISTÒRIA

1.- En quins períodes es divideix l'Edat Mitjana ?

2.- Quina etapa precedeix a l'Edat Mitjana ?

3.- Quina la segueix ?

4.- Quin fet històric marca l'inici de l'Edat Mitjana ? I el final ?

Europa en temps de Carlemany

L'any 768 Carlemany va ser coronat rei dels francs. El regne franc es convertí en l'Estat més gran de l'Europa Occidental durant l'Edat Mitjana. Carlemany va ser coronat emperador l'any 800. Això va significar una certa unificació política a l'Europa Occidental. L'Imperi franc va durar poc temps, ja que l'any 814 Carlemany va morir i els seus hereus van repartir-se el territori i es va posar fi a un breu període d'unitat política de l'Europa occidental.

Les invasions: els víkings

Al principi de l'Alta Edat Mitjana, Europa va patir invasions musulmanes i víkings. Els víkings o normands eren un poble del nord d'Europa. L'objectiu de les primeres expedicions dels víkings era saquejar els pobles i els monestirs i retornar amb el botí al seu país. Amb el temps van conquerir Anglaterra, Irlanda, Islàndia, Normandia, l'extrem sud d'Itàlia i Sicília. En aquests territoris van establir-hi regnes normands que, progressivament, van anar abandonant els lligams amb els països víkings del nord d'Europa. També van acabar adoptant la religió cristiana i l'idioma dels pobles conquerits.

5.- Qui era Carlemany i què va fer ?

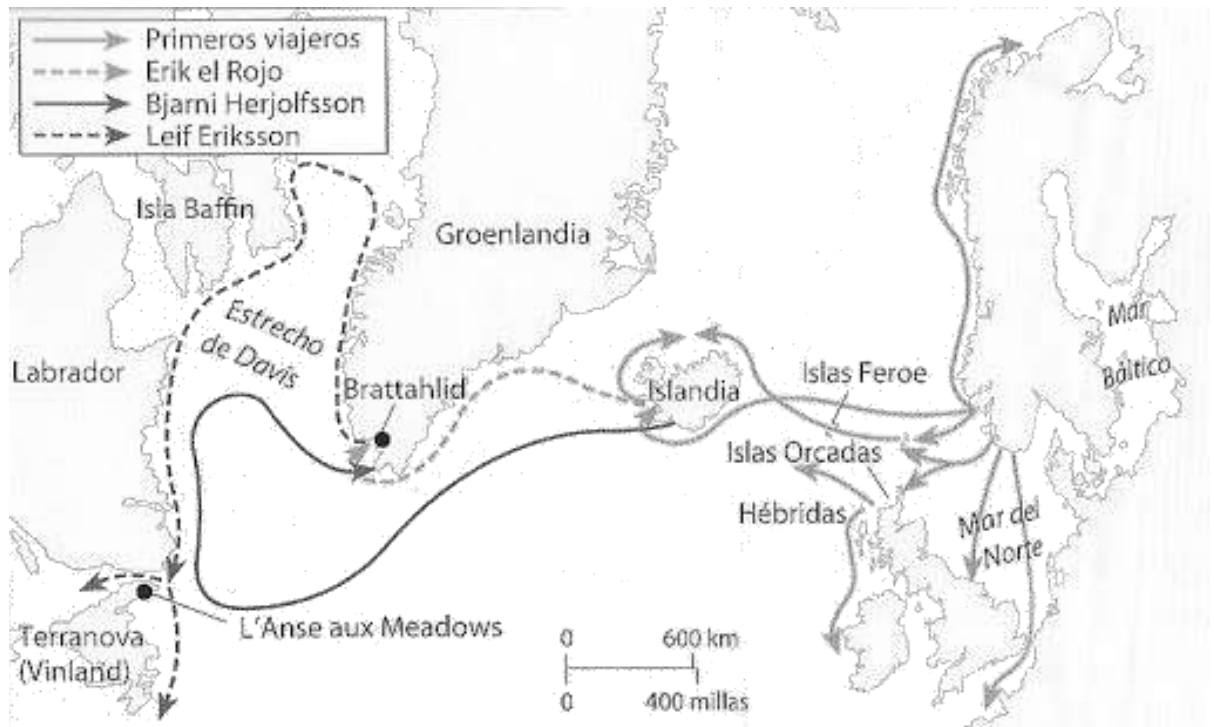
7.- Qui eren els víkings ?

8.- Quin altre nom rebien ?

9.- Quin era l'objectiu de les primeres expedicions?

10.- Què va passar amb el temps?

Una societat rural

La majoria de la població de l'Alta Edat Mitjana era rural, residia en pobles i cases aïllades i vivia de la terra i patia unes condicions de vida i de treball molt dures.

La població a l'Alta Edat Mitjana

A l'Alta Edat Mitjana, Europa era un continent poc poblat. La natalitat i la mortalitat eren altes i, per tant, la població no augmentava. Les causes de l'alta mortalitat eren la fam, les epidèmies i les guerres. La mortalitat era més alta entre les dones i els infants que no pas entre els homes.

Una economia agrària

L'economia es basava en l'agricultura i es practicava el policultiu. Els conreus més importants eren els llegums i els cereals, que constituïen la base de l'alimentació i es complementaven amb altres conreus: arbres fruiters, hortalisses i lli. Al sud d'Europa es practicava la trilogia mediterrània (blat, vinya i olivera). Cada família pagesa solia criar, a més, algun animal. Els pagesos també aprofitaven els boscos, ja que hi recol·lectaven fruits, n'obtenien llenya i hi caçaven animals. Els pagesos, doncs, eren autosuficients, de manera que no els calia anar a comprar al mercat, per això el comerç tenia poca importància. Era una agricultura de subsistència en què una mala collita significava la fam.

A l'Edat Mitjana es practicava guaret*, per la qual cosa només s'aprofitava la meitat de la superfície agrària disponible. Al segle XI es van introduir millores tècniques:

- L'arada normanda o de rodes, que feia uns solcs més profunds.
- La collera, que permetia subjectar els cavalls a les arades i al carro i que va facilitar les feines agrícoles.

Aquestes millores van fer augmentar la producció agrària, que, al seu torn, va permetre un petit augment de la població.

1.- A on vivia la majoria de la població a l'Alta Edat Mitjana ? Com era la seva situació ?

- 2.- Com era la població d'Europa a l'Alta Edat Mitjana?
- 3.- Per quins motius la mortalitat era tan elevada a l'Alta Edat Mitjana ?
- 4.- Per què la mortalitat era més elevada en les dones?
- 5.- Quins productes es cultivaven arreu d'Europa?
- 6.- A on es practicava la "trilogia mediterrània"?
- 7.- Què n'obtenien dels boscos ?
- 8.- Què vol dir que els pagesos eren autosuficients ?
- 9.- Què passava quan hi havia una mala collita?
- 10.- Què és el guaret (diccionari)?
- 11.- Quines millores es van introduir al segle XI?
- 12.- Què van possibilitar aquestes millores ?

El feudalisme: les relacions

El feudalisme és la forma com es va organitzar el poder i la societat durant l'Edat Mitjana. Va néixer a l'Alta Edat Mitjana i va continuar fins al començament de l'Edat Contemporània.

Les relacions entre els poderosos: senyors i vassalls

Els reis medievals van necessitar l'ajut dels poderosos per governar els seus territoris. Aquests poderosos eren nobles o eclesiàstics i quedaven units al monarca per mitjà d'un pacte (acte d'homenatge). El noble o eclesiàstic retia homenatge al rei, li jurava fidelitat i es comprometia a aconsellar-lo i a donar-li ajut militar. A canvi, el rei feia donació al noble o eclesiàstic d'un latifundi, anomenat feu.

Així, el rei es convertia en senyor i el noble o eclesiàstic, en vassall del monarca. El vassall podia deixar el feu en herència als seus descendents.

Aquests nobles i eclesiàstics buscaven, al seu torn, l'ajut d'altres nobles o eclesiàstics menys poderosos per tal de poder governar el seu feu. Com a compensació, els donaven part del seu feu a canvi del jurament de fidelitat. El pacte feudal tenia lloc en el decurs d'una cerimònia, anomenada acte d'homenatge. En aquesta cerimònia el vassall jurava fidelitat al senyor.

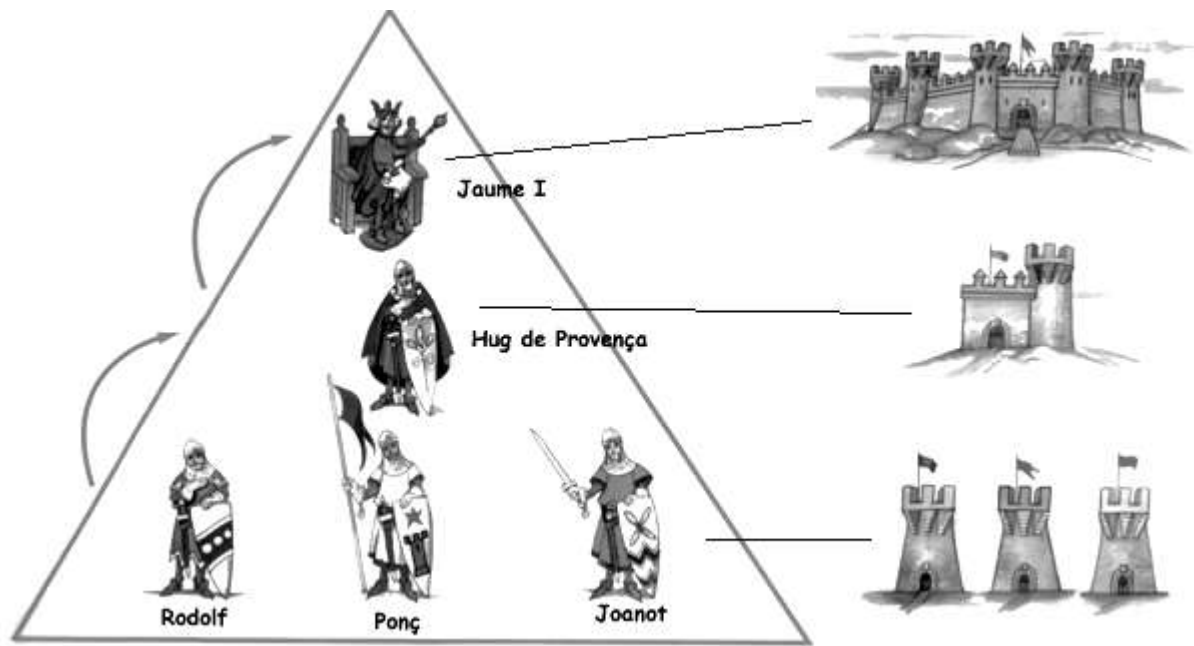
1.- Què és el feudalisme ?

2.- En l'acte d'homenatge, a què es comprometia el noble o eclesiàstic?

3.- En l'acte d'homenatge, què feia el rei?

4.- Què era un feu ?

5.- Busca al diccionari : **latifundi** - **vassall**

6.- De qui era vassall Rodolf ?

Quins eren els vassalls del Comte Hug de Provença ?

7.- Era possible ser vassall de més d'un senyor feudal?

8.- Observa la piràmide i contesta:

a) Els pagesos eren vassalls de:

b) Els ducs eren vassalls del :

La Piràmide de l'edat Mitja

El feudalisme: la societat

El feu o senyoria era governat pel senyor feudal. Ell fixava les lleis de la senyoria, jutjava els delictes i establí els càstigs. El senyor feudal vivia del treball dels pagesos, que estaven obligats a pagar-li impostos. També disposava del seu propi exèrcit per defensar-se, atacar els enemics i controlar els habitants de la senyoria.

Les parts de la senyoria

El **castell** tenia la doble funció de fortalesa i de residència del senyor feudal. Si el senyor feudal era un eclesiàstic, el centre de la senyoria era un monestir.

La **reserva senyorial** eren les terres de millor qualitat de tota la senyoria. Els pagesos eren obligats a treballar-les gratuïtament.

El **poble** era on vivien els pagesos.

Les **tinences** eren les terres que el senyor cedia als pagesos en canvi d'un pagament anual anomenat cens.

El **molí, la ferreria, la taverna i el forn** eren propietat del senyor feudal i els pagesos havien de pagar per utilitzar-los.

Els **prats i els boscos** eren propietat del senyor feudal, que cobrava per usar-los.

1. Què feia el senyor feudal?

2.- De què vivia?

3.- Per què li servia l'exèrcit ?

4.- Dibuixa una senyoria i indica els noms de les seves parts. Observa el dibuix de la pàg. 29.

5.- Què era el cens ?

6.- Què eren les tinences?

Les servituds feudals

Els pagesos estaven sotmesos a altres obligacions:

- Servei d'alberga, que consistia a allotjar el senyor i els seus soldats de manera gratuïta.
- Prestar serveis al castell, al molí i a la ferreria.
- Netejar els fossats del castell o reparar-ne els desperfectes.
- Fer pagaments al senyor determinats dies a l'any.

La càrrega més dura de totes requeia en els serfs, pagesos que quedaven adscrits a la terra i que, per tant, no la podien abandonar sense el permís del senyor. La servitud era hereditària.

La societat

La societat medieval es dividia en tres grups o estaments, que eren desiguals davant la llei. L'**estament eclesiàstic** i l'**estament nobiliari** eren privilegiats, ja que no pagaven impostos i no treballaven. Eren una minoria de la població. Tenien el poder polític i vivien dels impostos i del treball de l'estament popular. La majoria de la població formava part de l'**estament popular**, integrat sobretot per pagesos. Treballaven, pagaven impostos, no tenien poder polític i estaven sotmesos a l'autoritat de nobles i eclesiàstics.

1.- Quines obligacions tenien els pagesos?

-
-
-
-

2.- Què era el servei d'alberga?

3.- Qui eren els serfs?

4.- En quins grups es dividia la societat medieval ? (3)

5.- Quins eren els grups privilegiats ? Per què?

6.- De qui vivien els privilegiats?

7.- Qui integrava l'estament popular? Quins deures tenien?

8.- Llegeix el text de la pàgina 23 (“Els tres ordres socials”) i contesta:

a) A quin estament pertanyia l'autor del text?

b) Quina era la funció dels eclesiàstics ?

c) Quina era la funció dels nobles ?

d) Quina era la funció dels pagesos?

Una societat cristiana

Durant l'Alta Edat Mitjana la majoria dels europeus eren cristians. El cristianisme va arribar a influir en tots els aspectes de la vida dels europeus.

La visió cristiana del món

Segons el cristianisme a la fi del món hi haurà un judici final davant Déu. Els qui hagin obrat bé seran eternament feliços i aniran al cel. En canvi, els qui hagin obrat malament seran condemnats a l'infern.

Els cristians creien que es podrien salvar dels turments de l'infern si es comportaven bé i resaven i també gràcies a la mediació dels sants i les santes. Per això sovint els adreçaven pregàries amb aquesta i altres intencions.

Dins del cristianisme, qualsevol idea que posés en dubte alguna de les seves qüestions fonamentals era considerada una **heretgia** i era perseguida tant pels reis com pel papa. Per perseguir les heretgies, es va crear el tribunal de **la Inquisició** (1184).

La religió era present en tots els actes de la vida diària. Els moments bàsics de la vida dels homes i les dones eren regulats per cerimònies sagrades com el baptisme, el matrimoni i els funerals. En aquesta època apareixen els pelegrinatges. Es tractava de seguir un camí fins a un santuari o una església per pregar a un sant o santa. Santiago de Compostel·la va ser un d'aquests centres de pelegrinatge.

L'Església

La religió cristiana estava organitzada. L'Església cristiana s'organitzava en bisbats. Al capdavant de cada bisbat hi havia un bisbe, que depenia del papa i que dirigia els rectors de les diferents parròquies del bisbat. També es van construir per tot Europa monestirs i convents. Els eclesiàstics que hi vivien eren membres d'ordes religiosos, és a dir, persones que dedicaven la seva vida a Déu i vivien juntes d'acord amb un conjunt de normes anomenat regla.

0.- Quina religió practicaven la majoria d'europeus durant l'Alta Edat Mitjana ?

1.- Què passarà, segons el cristianisme, quan arribi la fi del món ?

2.- Què feien els cristians per obtenir la salvació ?

3.- Què era una heretgia ?

4.- Què era la Inquisició ?

5.- Quina era la presència del cristianisme a la vida quotidiana ?

6.- Quin és l'objectiu d'una peregrinació?

7.- Quin era el principal lloc de peregrinació durant l'Edat Mitjana ?

8.- Què és un bisbe ?

9.- Què són les ordres religioses ?

MONESTIRS MEDIEVALS pàgs. 34-35

1.- Què és un monestir ?

2.- Qui era l'abad o l'abadessa?

3.- Què era la "regla" ?

L'ociositat és enemiga de l'ànima; per això els germans s'han d'ocupar unes estones en el treball manual i altres estones en la lectura divina. I així creiem que aquesta doble ocupació pot ser regulada de la manera següent: des de Pasqua fins al primer d'octubre, al matí, en sortir de Prima, han de treballar en allò que calgui, fins a prop de l'hora quarta. Des de l'hora quarta fins a gairebé acabada l'hora sisena, que es dediquin a la lectura. En aixecar-se de la taula, després de l'hora sisena, que reposin als seus llits en silenci absolut [...]. Si les condicions del lloc o la pobresa exigeixen que ells mateixos es facin les collites, que no s'entristeixin: és aleshores que són monjos de debò, quan viuen del treball de les seves mans.

4.- Llegeix aquest text sobre la regla de Sant Benet i contesta: Què havien de fer els monjos segons aquesta regla?

5.- Què feien els monjos a la biblioteca?

6.- Completa els noms que falten al dibuix del monestir medieval:

- (1) *hospederia*
- (2) *claustre*
- (3) *dormitoris*
- (4) *refectori*
- (5) *biblioteca*
- (6) *cases dels serfs*
- (7) *habitatge de l'abad.*

7.- Quina funció varen tenir els monestirs a l'Edat Mitjana ?

8.- Els monjos i les monges eren de les poques persones que sabien llegir a l'Edat Mitjana. Quin idioma utilitzaven ?

9.- Busca informació i explica qui eren: *els anacoretas i els cenobites*.

Els occidentals vistos pels àrabs

Jordi Serrano, director d' Espai de Llibertat (adaptació)

Aquestes reflexions les he fetes a partir de la lectura del llibre *Les croades vistes pels àrabs* d'Amin Maalouf. Maalouf ens explica l'altre pol de la història que ens han ensenyat. D'una forma desapassionada i equilibrada va relatant punt per punt el primer encontre entre la cultura occidental cristiana i la cultura àrab. Ens situem a principis del segon mil·lenni quan un grup de croats arriben als territoris de l'est del mediterrani. Els musulmans se sorprenen del fanatisme dels cristians:

Mireu els franj! Vegeu amb quin acarnissament lluiten per la seva religió, mentre que nosaltres, els musulmans, no mostrem cap afany de fer la guerra santa.

Saladí

Els relats sobre les atrocitats que cometien els croats són incomptables. Els àrabs parlen de milers de persones passades per l'espasa, dones violades, caps tallats i milers de presoners convertits en esclaus i fins i tot casos d'antropofàgia. El canibalisme dels cristians sembla que està força documentat. Quan per fi els croats arriben a Jerusalem expulsen de l'església del Sant Sepulcre tots els sacerdots de ritus orientals: grecs, georgians, armenis, coptes i siris. Fins aleshores oficiaven junts, una tradició que tots els conqueridors havien respectat.

Maaluf, però, no estalvia arguments i evidències dels propis errors. Per exemple ens explica que al segle XI, els àrabs, varen fundar una secta anomenada dels "assassins". És un grup de fonamentalistes –com en diríem ara– que lluiten sota els efectes del haixix, d'on els ve el nom de "haixixiun o "haixaixín", per deformació "assassins". Lluiten fins a la mort ja que creuen que morir en la guerra santa els condueix directament al paradís. No és gens estrany que necessitin drogar-se! Els àrabs veuen els occidentals amb curiositat i sorpresa. Els consideren com a "bàrbars", fanàtics i bruts. A més els desconcerta l'atreviment d'un món endarrerit des del punt de vista científic, tècnic o de la medicina. De fet el coneixement de la civilització grega es transmet a l'Europa Occidental a través dels traductors àrabs.

El llibre acaba així: "I no podem dubtar que la ruptura entre aquests dos móns data de les croades, sentides pels àrabs, encara avui, com una violació".

- Com anomena Saladí (cabdill de l' exercit musulmà) als croats ?
- Què és el que més l' impressiona ?
- Com actuaven els croats segons Maaluf ?
- Què vol dir que practicaven l' antropofàgia ?
- Què varen fer quan varen arribar a Jerusalem ?
- Qui eren els "haixaixín" ?
- Com veuen els àrabs als cristians ?